

БАЛЬЦІЙ Ю. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права,
кандидат юридичних наук, доцент

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Правові інтеграційні процеси, які відбуваються в сучасній Україні, вимагають від всіх її учасників повної модифікації та універсалізації дій у різноманітних сферах суспільного життя, й насамперед у місцевому самоврядуванні.

На сучасному етапі державотворення в правовій практиці багатьох європейських держав вже сформована правова доктрина стосовно місцевого самоврядування, на основі досвіду саме практичного функціонування цього інституту громадянського суспільства. Вона знайшла своє втілення у Європейській Хартії місцевого самоврядування, яка була прийнята 15 жовтня 1985 року у французькому місті Страсбурзі. В цій Хартії, поняття місцевого самоврядування розкривається, як право і реальна здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину суспільних справ і управляти нею, діючи в межах закону, під власну відповідальність і в інтересах місцевого населення [1, с. 3].

Крім того, Європейська хартія місцевого самоврядування визначила основні принципи організації та функціонування органів місцевого самоврядування, а також напрямки їх реформування в контексті тих реформ, які проходили та проходять в державах, які її ратифікували.

Як визначає В. Гройсман, «проведення реформи місцевого самоврядування є однією з найважливіших серед комплексу реформ, які сьогодні потрібні Україні на шляху європейського розвитку. Фактично від успіху саме цієї реформи залежить успіх усіх секторальних реформ, оскільки вона має забезпечити реальну участь громадян України в тих перетвореннях, які відбуватимуться в державі» [2, с. 7].

Не дивлячись на значний обсяг нормативно-правових документів, що регламентують процеси становлення та розвитку місцевого самоврядування, дослідження сучасного стану місцевої демократії показують низький рівень ефективності діючої в Україні системи місцевих органів влади. Тому, питання вдосконалення системи місцевого самоврядування пов'язане з внесенням змін не тільки до чинної Конституції України, а й, до інших нормативно-правових актів в сфері місцевого самоврядування.

Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні знайшли своє відображення в Конституції України 1996 року та профільному Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року.

Можна визначити, що сьогодні існують суттєві розбіжності у трактуванні не тільки поняття місцевого самоврядування, а й органів, які здійснюють місцеве самоврядування як у Конституції України, так й в Європейській Хартії місцевого самоврядування, що ще раз підтверджує недостатню ефективність публічно-самоврядної (муніципальної) влади в Україні. Так, згідно ст. 3 Європейської Хартії місцевого самоврядування, основним суб'єктом місцевого самоврядування вважаються органи місцевого самоврядування. Крім того, у ч. 2 ст. 3 Хартії конкретизується перелік суб'єктів місцевого самоврядування, які реалізують ці самоврядні повноваження. Навпаки у Конституції України основним суб'єктом місцевого самоврядування виступає — територіальна громада.

Таким чином, визначаючи те, що Конституція України визначила в якості основного суб'єкта місцевого самоврядування — територіальну громаду, та беручи до уваги передбачені Конституцією складові територіального устрою України, її положення щодо визначення місцевого самоврядування, можна прийти до висновку, що здійснення місцевого самоврядування охоплює лише межі відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Тобто, склалася ситуація, за якої існують території, які по суті не охоплені місцевим самоврядуванням, і немає конституційних підстав поширити юрисдикцію уже існуючих органів місцевого самоврядування на навколишні землі адміністративно-територіальних одиниць.

Крім того, можна сміливо констатувати, що зараз досить проблематичною є реалізація принципів повсюдності місцевого самоврядування та незмінності територіальних меж місцевих влад, які визначаються ст. 5 Європейської хартії місцевого самоврядування.

Інша проблема, пов'язана з відсутності конституційного положення про наявність виконавчих органів у районних та обласних рад в системі місцевого самоврядування України, існування яких відповідало би вимогам ч. 2 ст. 3 Європейської хартії місцевого самоврядування. Фактично більшість важелів впливу концентруються в руках місцевих державних адміністрацій, а місцеве самоврядування на регіональному рівні носить тільки декларативний характер.

Позбавлення районних та обласних рад права на утворювання власних виконавчих органів є суттєвим порушенням європейського принципу організаційної самостійності місцевого самоврядування, зокрема, непідпорядкованості органів місцевого самоврядування іншим суб'єктам влади. Контроль за їхньою діяльністю а саме адміністративний, може здійснюватися лише з метою забезпечення законності та конституційних принципів місцевого самоврядування, визначених в діючому законодавстві в сфері місцевого самоврядування.

Проведення реформи місцевого самоврядування буде сприяти вирішенню того комплексу проблем конституційно-правового характеру які визначені у Концепції реформування місцевого самоврядування та

територіальної організації влади в Україні [3], а саме: забезпечення доступності та якості публічних послуг; досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади; визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з метою забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються такими органами; створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень.

В результаті реформування місцевого самоврядування в Україні, працює повноцінне місцеве самоврядування, яке, як показує досвід європейських держав, є передумовою успішного розвитку держави в цілому [4].

Список використаних джерел

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування України – № 1- 2 (6- 7). – К., 1994. – С. 65- 69.
2. Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку України: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 травня 2014 р.): у 2 т. / за наук. Ред.. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – К.: НАДУ, 2014. – Т.1. – 244 с.
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. // Уряд. кур'єр. – 2014. – № 67. – 11 квіт.
4. Головка О. Володимир Гройсман: «Рецепт успішної країни – міцні громади, сильні території» / О. Головка // Уряд. кур'єр. – 2014. – № 70. – 16 квіт.

СОН С. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри конституційного права

ІЛЮСТРАЦІЯ ТА ВІДСТАВКА ЯК СПОСОБИ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПОСАДОВОЇ ОСОБИ: ПОРІВНЯЛЬНО- ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Припинення повноважень — це повне відсторонення особи від виконання посадових обов'язків. В той же час, дострокове припинення повноважень можна визначити як припинення повноважень особи (органу) за її волевиявленням або рішенням уповноважених на це осіб, до закінчення максимального терміну можливості її знаходження на цій посаді. При цьому, поряд з традиційними способами припинення